

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ
สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่

A Development of Academic Achievement of Sufficiency Economy, and Psychological
Sufficiency of Matthayom Suksa 1 Students Ban Thung Yai School through Cooperative
Learning

พิฑูรย์ บุ่งทอง* และรสวลีย์ อักษรวงศ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ ก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ และ 3) เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรายวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ .26 ถึง .87 ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .38 ถึง .85 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .94 3) แบบวัดจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .31 - .82 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .93 4) แบบเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนและครู แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตลักษณะตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ วิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี 4 วงจร แต่ละวงจรประกอบด้วยขั้นตอน การวางแผน การปฏิบัติการตามแผน การสังเกต และการสะท้อนผล พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวงจรที่ 1-4 ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบระหว่างปฏิบัติการวงจรที่ 1-4 คิดเป็นร้อยละ 81.33, 82.40, 84.00 และ 86.93 ตามลำดับ แสดงว่าผลการเรียนของนักเรียนมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในแต่ละวงจรตามลำดับ แต่ละวงจร คือ วงจรที่ 1 กิจกรรมเก็บเพชรพลอยร้อยความดี วงจรที่ 2 กิจกรรมฉันทายด้วยมือเธอ วงจรที่ 3 กิจกรรมร่มรื่นขึ้นพันธุ์ไม้ และกิจกรรมให้ชีวิตให้ความสุข และวงจรที่ 4 กิจกรรมออมทรัพย์ประหยัดเงิน นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันทั้งชั้น พร้อมทั้งบอกคุณค่าผลงานได้ เห็นความสำคัญของเพื่อน แสดงตัวเป็นมิตรต่อกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ความช่วยเหลือเพื่อน รู้จักขอบคุณขอโทษ ให้อภัย รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการเปลี่ยนแปลงอันแสดงถึงพัฒนาการทางด้านผลสัมฤทธิ์และจิตลักษณะที่ดีขึ้น

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

** อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี : ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

นักเรียนมีการพัฒนาด้านจิตลักษณะโดยทำงานได้สะอาด เรียบร้อย มีมารยาทในการปฏิบัติตนที่ดี ห้องเรียนเป็นระเบียบ สะอาด นักเรียนมีกิจกรรมพิเศษที่ร่วมคิดทำเองในชั้นเรียนที่แสดงออกถึงพัฒนาจิตลักษณะ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาฯ สารเศรษฐศาสตร์ ก่อนและหลัง การปฏิบัติการ โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการทางจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

คำสำคัญ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, จิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, วิจัยปฏิบัติการ, การเรียนแบบร่วมมือ

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to develop the academic achievement of sufficiency economy and psychological sufficiency of Matthayom Suksa 1 students by using cooperative learning, 2) to compare the academic achievement of sufficiency economy and psychological sufficiency of Matthayom Suksa 1 students before and after teaching by cooperative learning. The sample were 25 Matthayom Suksa 1 students of Ban Thung Yai school under the Ubon Ratchathani's Primary Educational Service Area 1 in the first semester of the academic year 2012. They were selected by a purposive sampling method. The research instruments were : (1) 10 lesson plans on cooperative learning; (2) tests of sufficiency economy, whose difficulty indices ranged from .37 to .85, discrimination indices ranged from .26 to .83 and reliability value was .94; (3) psychological sufficiency scale, whose discrimination indices ranged from .31 to .82 and alpha coefficient reliability was .93, and (4) qualitative instruments consisted of students and teachers' behavior records, interview form, and observation form. The data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation and Wilcoxon test.

The research findings were as follows:

1. the development of academic achievement using cooperative learning consisted of the four ladder system circles. Each circle had four steps : 1) plan 2) action 3) observation and 4) reflection. It showed that the students' achievement was improved in each circle.

Students have psychological development. They can work neatly, have good manners, and keep classrooms orderly and clean. Students have special activities that they come up with that show their psychological development, which includes Circle 1: morality enrichment activities, Circle 2: creative activities, Circle 3: life and happiness giving activities, and Circle 4: Saving activities. Students can see the importance of friendship, charity, kindness, knowing how to say thank you

and sorry, how to forgive, and know their role. Parents are satisfied with the change in their children who show the better development of Academic Achievement of Sufficiency Economy and Psychological Sufficiency.

2. the students' academic achievement of sufficiency economy was higher than before at the statistical significance of .01.

3. the students' psychological sufficiency was higher at the statistical significant of .01.

Keywords: Sufficiency Economy, Academic Achievement, Psychological Sufficiency, Action Research, Cooperative Learning

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 และฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน จึงมุ่งพัฒนาคุณภาพให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพและความมั่นคงในการดำรงชีวิต ให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ มีการพัฒนาจิตใจให้ควบคู่ไปกับการเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สามารถแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า อีกทั้งจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ว่า เพื่อให้คนไทยมีลักษณะที่พึงประสงค์เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 22 ยังได้บัญญัติไว้อีกว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดจากแนวนโยบายของการศึกษาดังกล่าว จึงต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ เพื่อพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม บุคคลในวงการศึกษาทุกคนต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงมีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรไว้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551 : 5)

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและผู้ประกอบอาชีพธุรกิจ หรือ อาชีพอิสระในอนาคต มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ หลายด้าน ทั้งการดำรงชีพในการประกอบอาชีพต่าง ๆ การผลิต การบริโภค การเลือกซื้อสินค้าการบริการ การออม การบริหารจัดการใช้จ่ายเงิน และทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า จะเห็นว่าในปัจจุบันผลกระทบที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไทยใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยและไม่รู้คุณค่าของทรัพยากร ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ทวีความรุนแรงขึ้น การบรรจุสาระเศรษฐศาสตร์ลงในหลักสูตรทุกช่วงชั้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ เรียนรู้วิธีการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล การรู้จักเลือกซื้อและใช้จ่ายอย่างฉลาด อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นมาพร้อมกับการดำรงชีวิตแบบพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาพระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตและการดำรงชาติที่ก้าวทันเขตแดนความคิดแบบตะวันตก มีลักษณะเป็นพหุนิยมที่ยอมรับ

การดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกันโดยไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย ที่เชื่อมโยงทุกมิติของวิถีชีวิตเข้าด้วยกัน จึงเป็นทฤษฎีบูรณาการแบบองค์รวม ทั้งเป็นปรัชญาที่มองสถานการณ์โลก เชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต มีความเป็นสากลเข้าใจง่าย และสามารถนำมาปฏิบัติได้ผลจริง จึงมีพลังสูงในการกระตุ้น ให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขได้ตามอัธยาศัยได้เหมาะสมตามฐานะของตน โดยประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติตนของประชาชน ทุกระดับตลอดเวลา ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ทั้งมีความทันสมัยในการนำเสนอสังคมให้สามารถ รอดพ้นวิกฤตและใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะในการ พัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการมีผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำหลักวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน ในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียรพยายาม มีสติปัญญาและรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อ การรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก ได้เป็นอย่างดี หลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยสรุปมีความเข้าใจตรงกันว่า ครอบคลุมมิติสำคัญ 4 ด้าน ประกอบด้วย มิติ ด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรมและมิติด้านจิตใจ ซึ่งสามมิติแรกจะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยมิติด้านจิตใจ ของบุคคลแต่ละคนเป็นสำคัญ เมื่อบุคคลมีจิตลักษณะแบบพอเพียงก็จะเป็นผู้มีพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย มากขึ้น ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นจนเกิดโทษ จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข เข้มแข็ง ชุมชนมีเศรษฐกิจที่เติบโต แบบพึ่งตนเองได้มากขึ้น เกิดความรับผิดชอบกลมเกลียวกัน เกิดความสงบสุขในสังคมได้อย่างแท้จริง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2551 : 1)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปด้วยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่าปัญหาที่สำคัญ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากสภาพแวดล้อมในชุมชนและสังคม ผู้เรียนจึงไม่ได้เรียนรู้จากสภาพจริงหรือจากการปฏิบัติจริง ทำให้ขาดทักษะ กระบวนการคิด ทักษะทางสังคม และการตัดสินใจในการแก้ปัญหา ครูยังยึดการสอน โดยเป็นผู้ให้ความรู้แต่เพียง ฝ่ายเดียว สอนแบบบอกเล่า บรรยาย เน้นการท่องจำเป็นหลัก การเรียนในห้องเรียนนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นและวางแผนการเรียนรู้ การที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ยุทธศาสตร์การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด รู้การค้นคว้า ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการสร้างความรู้อย่างเป็นกระบวนการและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จนเกิดผลงานที่ดีและสามารถนำไปปฏิบัติได้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังกล่าวนี้ สามารถเลือกเทคนิคการสอนและวิธีการสอนที่หลากหลายไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ผสมผสานกันให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่จะจัดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายหรือจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สาระเศรษฐศาสตร์เป็นสาระที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่จะ ทำอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นจนสามารถนำความรู้จากการเรียนสาระนี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน บรรลุผลตามตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ การจัดการกระบวนการเรียนการสอนจึงควรเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกกระบวนการคิด อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล อันทำให้นักเรียนรักการเรียนรู้ รู้จักวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งรู้จัก เชื่อมโยงวิธีเรียนรู้เนื้อหาวิชากับการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง สามารถทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานของนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหวังของหลักสูตร (กรมวิชาการ 2544 : 6) การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้วิธีการ ทำงานกลุ่ม รู้จักบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความรับผิดชอบ ฝึกการเป็นผู้นำอันจะเป็นประโยชน์ เพื่อเตรียม

ความพร้อมเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ทำให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และต้องเผชิญในอนาคตข้างหน้าเป็นกระบวนการทำงานกลุ่มที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันที่ต้องเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน แบ่งบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่มแก้ปัญหาด้วยกัน มีการเสนอแนะซักถาม ได้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รับรู้ปัญหาและทางเลือกในการแก้ปัญหาด้วยกัน ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ อย่างมีเหตุผลมากขึ้น ปลุกฝังความรักความสามัคคี ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมการทำงานร่วมกัน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจกันและกัน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปใช้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข

การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นวิธีการรวบรวมหรือแสวงหาข้อเท็จจริงโดยใช้ขั้นตอนกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปอันนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ ทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในขอบข่ายที่รับผิดชอบ โดยผู้วิจัยมีการปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งผลการปฏิบัติงานบรรลุจุดประสงค์หรือแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ได้สำเร็จ (ธีรวิทย์ เอกะกุล 2552 : 5) ซึ่งวิธีการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสภาพจริงในการปฏิบัติงานของผู้วิจัย ผลของการปฏิบัติการจะสามารถช่วยแก้ปัญหาพัฒนาผลสัมฤทธิ์และจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ คุณภาพชีวิตให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ Johnson and Button (1998 : 48-51) ได้เสนอผลการทดลองพัฒนาครูโดยการทำวิจัยปฏิบัติการกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีผลการสอบวัดคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.33, 40.00 และ 36.05 ในปีการศึกษา 2551-2553 ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 2553 : 85-88) จะเห็นว่าผลการทดสอบ 3 ปี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง และต่ำกว่าเป้าหมาย (ร้อยละ 50) นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการเรียนคือนักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียนและแยกกลุ่มตามหมู่บ้านของตน ขาดความร่วมมือในการทำงานและการเรียน ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือมีกระบวนการบูรณาการกับกลุ่มสาระต่าง ๆ แต่ครูเห็นความสำคัญและให้การตอบสนองค่อนข้างต่ำ นักเรียนไม่ได้รับการดูแลปลุกฝังเท่าที่ควร โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงวัยที่ก้าวเข้าสู่วัยรุ่น มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนมาก มีจิตใจที่อ่อนไหว ขาดเหตุผล ขาดการคิดไตร่ตรอง ขาดการยั้งคิด ถูกชักชวนในทางที่ผิดง่าย ขาดความรับผิดชอบ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ขาดการเก็บ มีพฤติกรรมเสี่ยงหลายด้านขาดเหตุผลอันเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี ไม่มีทักษะชีวิตและจิตลักษณะพื้นฐานในการดำรงชีวิตทำให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจัดการเรียนการสอนอย่างมาก ดังนั้นการพัฒนาจิตลักษณะของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเมื่อนำมาใช้ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนในสาระเศรษฐศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนแบบร่วมมือต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อปฏิบัติการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ ก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

3. เพื่อเปรียบเทียบจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 25 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เนื้อหาในสาระเศรษฐศาสตร์ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่
 - ตัวแปรอิสระ คือ การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - ตัวแปรตามได้แก่ ผลการปฏิบัติการ ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ และจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา คือ แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเท่ากับ 4.38 อยู่ในระดับ ดีมาก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบวัดจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.8-1.0 ความเชื่อมั่นของแบบวัดจิตลักษณะที่ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ มีค่า .9305 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 60 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60-1.00 มีค่าความยากตั้งแต่ .37 ถึง .85 ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .26 ถึง .83 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (KR-20) เท่ากับ .94

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการปฏิบัติการแต่ละวงจรทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาจิตลักษณะของนักเรียน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ Wilcoxon
3. เปรียบเทียบจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวงจรที่ 1-4 ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบระหว่างปฏิบัติการวงจรที่ 1-4 เท่ากับ 12.20, 12.36, 12.60, 13.04 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.33, 82.40, 84.00 และ 86.93 ตามลำดับ รวมคะแนนทั้งหมด 4 วงจร เท่ากับ 60 คะแนน ได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 50.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.82 คิดเป็นร้อยละ 83.67 แสดงว่าผลการเรียนของนักเรียนมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในแต่ละวงจรตามลำดับ

นักเรียนมีการพัฒนาด้านจิตลักษณะ คือ การเรียน การปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนทำงานได้สะอาด เรียบร้อยเป็นระเบียบเพิ่มขึ้น มีมารยาทในการปฏิบัติตนเป็นผู้ฟัง ผู้พูด และผู้ดูที่ดี กลุ่มครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการสอนและต่อพฤติกรรมของนักเรียน ห้องเรียนเป็นระเบียบ สะอาด นักเรียนมีกิจกรรมพิเศษที่ร่วมคิดทำเอง ในชั้นเรียนคือ กิจกรรมเก็บเพชรพลอยร้อยความดี กิจกรรมฉันทสวด้วยมือเธอ กิจกรรมร่มรื่นขึ้นพันธุ์ไม้ กิจกรรมให้ชีวิตให้ความสุข และกิจกรรมออมทรัพย์ประหยัดเงิน ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันทั้งชั้น พร้อมทั้งบอกคุณค่าผลงานได้ นักเรียนเห็นความสำคัญของเพื่อน แสดงตัวเป็นมิตรต่อกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ความช่วยเหลือเพื่อน รู้จักขอบคุณ ขอโทษ ให้อภัยซึ่งกันและกัน รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนภายในกลุ่มและผลัดเปลี่ยนกัน ทำหน้าที่โดยไม่เกี่ยงงอนครูไม่ต้องคอยกำกับดูแลอย่างเข้มงวดทำให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในความเปลี่ยนแปลงของบุตรหลาน

2. ความแตกต่างของคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนแบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน เท่ากับ 21.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.39 ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน เท่ากับ 49.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.71 และหลังจากการใช้แผนจัดการเรียนแบบร่วมมือ สาระเศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความแตกต่างของคะแนนวัดจิตลักษณะนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนแบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดจิตลักษณะก่อนเรียน เท่ากับ 107.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 13.74 ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดจิตลักษณะหลังเรียน เท่ากับ 131.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 8.46 และค่า t เท่ากับ 7.54 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 แสดงว่าหลังจากการใช้แผนจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการวัดจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเรียนและก่อนเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการเรียนแบบร่วมมือ สาระเศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลจากการปฏิบัติการแต่ละวงจร ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตลักษณะของนักเรียน มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในแต่ละวงจรตามลำดับ นักเรียนมีการพัฒนาด้านจิตลักษณะ คือ เห็นความสำคัญของเพื่อน แสดงตัวเป็นมิตรต่อกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ความช่วยเหลือเพื่อน รู้จักขอบคุณ ขอโทษ ให้อภัยซึ่งกันและกัน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การเรียน การปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของนักเรียน และการปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทำให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในความเปลี่ยนแปลงของบุตร

หลาน นั้นอาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงแผนจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้เหมาะสมกับการนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น ด้วยพฤติกรรมของนักเรียนวัยนี้ตามหลักจิตวิทยาเรื่องวุฒิภาวะ (Maturation) ด้านการจัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความพร้อมหรือวัยของเด็กจะสามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีตามมาด้วย ดังนั้นการจัดการศึกษาจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมให้สนองต่อความต้องการของเด็กในระดับต้นเสียก่อนคือ ความต้องการทางกายภาพ ในขณะเดียวกันผู้สอนควรจะต้องจัดให้มีการเรียนรู้ที่จะร่วมมือกันเรียน ทำงานร่วมกันเพื่อสนองต่อความต้องการเป็นพวกเดียวกันให้ผู้เรียนยอมรับซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์ และมีความสำคัญต่อกลุ่ม ภูมิใจที่ได้รับการยอมรับ ทำให้มีกำลังใจในการพัฒนาตนเองต่อไปในอนาคต

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารเศรษฐศาสตร์ ก่อนและหลังการปฏิบัติการ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ จิราภรณ์ บุญเจือ (2551 : 108) มงคล วิลามาศ (2551 : 137) สุวิมล คับพวง (2550 : 184-185) และ สวัสดิ์ สิมเสมอ (2548 : 69) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้ได้รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ และยังพบว่านักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้สื่อส่งผลให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนที่สำคัญมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเจตคติและค่านิยมในตัวนักเรียนที่จำเป็นทั้งในและนอกห้องเรียน การจำลองรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ในห้องเรียน การเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลายระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การพัฒนาพฤติกรรม การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งการพัฒนาลักษณะของนักเรียนให้รู้จักตนเอง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะมีผลต่อนักเรียนโดยสรุปใน 3 ประการ คือ 1) ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน (Cognitive Knowledge) 2) ทักษะทางสังคมโดยเฉพาะทักษะการทำงานร่วมกัน (Social Skills) และ 3) การรู้จักตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเอง (Self-Esteem)

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดจิตลักษณะของนักเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดจิตลักษณะก่อนเรียน เท่ากับ 107.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 13.74 ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดจิตลักษณะหลังเรียน เท่ากับ 131.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 8.46 และค่า t เท่ากับ 7.54 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 แสดงว่าหลังจากการใช้แผนจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีคะแนนการวัดจิตลักษณะหลังเรียนและก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากคะแนนผลการประเมินพบว่านักเรียนร้อยละ 92.00 มีผลการประเมินด้านจิตลักษณะที่ดีขึ้นโดยครูได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนประกอบผลการประเมินด้วย ซึ่งพบว่า ผลการประเมินจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ด้าน พบว่านักเรียนมีความรู้สึกนึกคิดที่ตรงกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการพัฒนาขึ้นตามลำดับ อยู่ในเกณฑ์ที่ครูมีความพึงพอใจผู้ปกครองมองเห็นความเปลี่ยนแปลงของบุตรหลานทั้งในด้าน การเรียนและพฤติกรรมดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม แสดงให้เห็นว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนควรจัดให้ต่อเนื่องและถูกต้องตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงจะประสบผลสำเร็จต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประยุกต์ใช้ทักษะหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้โดยอาศัยกระบวนการคิด การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบระเบียบอันเป็นประสบการณ์ที่ได้เน้นในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้เป็นคนดีในสังคม ให้รู้จักเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันได้ด้วยการ

พึ่งพาอาศัยกัน การใช้กระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยน ให้อีกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนเก่งไม่ทิ้งเพื่อนที่อ่อนกว่า คอยดูแลให้คำปรึกษาเพื่อพยายามช่วยให้เพื่อนเกิดการพัฒนาไปด้วยกัน

การเรียนการสอนในปัจจุบันมีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างแพร่หลาย การออกแบบการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้เกิดอุปนิสัยพอเพียงโดยเริ่มจากนักเรียนต้องมีความเข้าใจในหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนทำให้เห็นคุณค่าความสำคัญที่อยากจะปฏิบัติ จนสุดท้ายคือ การลงมือปฏิบัติตามกระบวนการจนเกิดทักษะจากประสบการณ์ของนักเรียนเองจึงส่งผลต่อคุณธรรม ค่านิยม และเจตคติอีกด้วยดังคำกล่าวที่ว่า การเรียนการสอนเรื่องความพอเพียงนั้นทุกอย่างต้องเริ่มต้นที่ครูต้องเข้าใจ ปฏิบัติจริง รู้จริง จึงจะสามารถสอนได้เพราะถ้าครูไม่เข้าใจและไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ทั้งที่เป็นทักษะกระบวนการและเป็นเจตคติแล้วยังเป็นอุดมการณ์ที่ต้องออกมาจากข้างในคือ เมื่อใจเราศรัทธา เราฝึกฝนปฏิบัติเราก็จะสามารถออกแบบจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลกับนักเรียนได้ (ปรียานุช พิบูลสารวู 2553 : 19) เมื่อครูทำให้ตัวเองเป็นครูที่อยู่อย่างพอเพียง พลังในการขับเคลื่อนนั้นก็เกิดอย่างต่อเนื่องแล้วเราก็มีความสุขที่เห็นเด็กเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างพอเพียง เพราะเรามั่นใจว่าเด็กของเราจะมีความสุขอย่างที่เราเป็น วงจรของการเรียนรู้นั้นไม่ได้จบลงในช่วงของการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเท่านั้น แต่กระบวนการเรียนรู้จะต้องยั่งยืน นั่นคือเด็กสอนตัวเองได้ มีทักษะในการสอนตัวเองและสามารถวางกฎระเบียบ กติกา ในการที่จะควบคุมตัวเองได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนแบบร่วมมือ ไปใช้ในการสอนได้แต่ควรมีการศึกษาขั้นตอนและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กแต่ละวัยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการวางแผนกำหนดกิจกรรมและการใช้กิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจน เพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของนักเรียนแต่ละวัย

2. การจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนแบบร่วมมือครูผู้สอนควรอธิบาย ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจรูปแบบการเรียนที่ถูกต้อง แนวทางการปฏิบัติตนตามบทบาทส่วนตัวและภายในกลุ่ม ให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่เช่นนั้นจะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรเนื่องจากนักเรียนมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ การรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองจะทำให้การเรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้สำหรับนักเรียนที่เก่งและไม่เก่ง นอกจากนี้ยังจะทำให้ นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมห้องเรียนได้อย่างมีความสุขและตระหนักในคุณค่าของตนเองและเพื่อน ๆ

3. ครูผู้สอนควรให้ความสนใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษาให้แก่ นักเรียนได้ตลอดเวลา หรือต้องตัดสินใจในบางเรื่องที่มีความสำคัญต่อกระบวนการกลุ่มที่นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการระหว่างรายวิชาอื่น ๆ เข้ากับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ควรมีการสร้างแบบประเมินเพื่อวัดคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ของนักเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ควรมีการศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับชั้นหรือระดับสถานศึกษาต่าง ๆ

4. ควรมีการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง อันจะทำให้ครูได้มีโอกาสนำวิชาชีฟด้วย

บรรณานุกรม

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, สำนักงาน. รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา

2554. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, 2554.

จิราภรณ์ บุญเจือ. การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2551.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. การวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดจิตลักษณะแบบพุทธระดับ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2551.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. เอกสารการสอนวิชาการวิจัยเชิงปฏิบัติการ. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี, 2552.

ปรียานุช พิบูลสรารุ. “ออกแบบการเรียนรู้อย่างไรให้เด็กเกิดอุปนิสัยพอเพียง,” วารสารวงการครูและผู้อุปการ
79 (กันยายน 2553) : 19.

พิฑูรย์ บึงทอง. การปฏิบัติการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2556.

มงคล วิลาผาศ. การพัฒนาความสามารถทางการเรียนการแก้โจทย์ปัญหาวิชาฟิสิกส์โดยเน้น วิธีการเรียนรู้
แบบร่วมมือกันเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี, 2551.

วิชาการ, กรม. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,
2544.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจาย
อำนาจ สำหรับครูและศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2551.

สวัสด์ สิมเสมอ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 7 เรื่อง
จักรวาล และอวกาศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการสอนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2548.

สุวิมล คับพวง. การปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านป่าเลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2548.

Johnson, M. J. and K. Button. “Action Research Paves the Way for Instruction Improvement,”
Journal of Staff Development. 19 (Winter 1998) : 45-51.